

سند توسعه شهرستان‌های ایجرود، خدابنده، خرمدره، طارم، ماهنشان

عنوان: سند توسعه شهرستان ایجرود «ویرایش اول»

مجری: فاطمه صفی، احمد خداوردی

همکار: سید رضی موسوی

تعداد صفحات: ۴۲

عنوان: سند توسعه شهرستان خدابنده «ویرایش اول»

مجری: سید رضی موسوی - فاطمه صفی

همکار: احمد خداوردی

تعداد صفحات: ۴۷

عنوان: سند توسعه شهرستان خرمدره «ویرایش اول»
مجری: سید رضی موسوی - فاطمه صفی
همکار: احمد خداوردی
تعداد صفحات: ۳۲

*****

عنوان: سند توسعه شهرستان طارم «ویرایش اول»
مجری: سید رضی موسوی - فاطمه صفی
همکار: احمد خداوردی
تعداد صفحات: ۴۴

*****

عنوان: سند توسعه شهرستان ماهنشان «ویرایش اول»
مجری: فاطمه صفی، احمد خداوردی
همکار: سید رضی موسوی
تعداد صفحات: ۵۲
قابل ذکر است که سایر مشخصات این مجموعه در تمام نسخه‌ها به شرح زیر یکسان است:
ناشر: استانداری زنجان (معاونت برنامه‌ریزی - دفتر برنامه‌ریزی و بودجه)

مکان نشر: زنجان
سال انتشار: بهار ۱۳۸۸
شمارگان: ۳۵
مهرالزمان نویان
*****

با بررسی سند توسعه شهرستان‌های ایجرود، خدابنده، خرمدره، طارم و ماهنشان به عنوان موضوعی اصلی و مهم، در مقدمه‌ی هر یک از آن‌ها اشاره به این مطلب شده است که:

در مواد ۷۲ و ۱۵۵ قانون برنامه‌ی چهارم توسعه، به تهیه و تدوین اسناد راهبردی برای پیشبرد اهداف توسعه‌ای کشور نظیر: نظریه‌ی پایه توسعه، سند ملی توسعه و برنامه‌ی اجرایی و عملیاتی استان تأکید شده است. به لحاظ برد زمانی، «نظریه‌ی پایه» به عنوان سند چشم‌انداز با افق ۲۰ ساله، «سند ملی توسعه» با افق ۱۰ ساله و «برنامه اجرایی و عملیاتی» برای دوره‌ی پنج ساله منظور شده است.

در این راستا و به منظور دستیابی به اهداف تعیین شده در سند توسعه استان و جایگاه طراحی شده در افق ۱۴۰۴، باید از ظرفیت‌های بخشی و بین بخشی حداکثر بهره را برده و نقاط قوت و ضعف و پتانسیل‌های شهرستان‌ها را شناسایی کرد. همچنین اهداف توسعه و نقش و جایگاه شهرستان‌ها در بخش‌های مختلف، تعریف و تبیین شود تا از ره‌آورد این امر، زمینه‌ای برای توسعه متوازن و همه‌جانبه در سطح استان مهیا شود.

تهیه‌ی «سند توسعه شهرستان‌ها» مبتنی بر چارچوب سند توسعه استان در جلسه‌ی فروردین ماه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۶ با مسئولیت فرمانداری‌ها به تصویب رسید.

یکی از فرآیندهای صورت گرفته، طرح مزبور «ارسال سند توسعه شهرستان - پیشنهادی» به فرمانداری‌ها، جهت تأیید و احیاناً اصلاح و یا ارائه‌ی نقطه‌نظر است.

بر این اساس، مجموعه‌ای از سند توسعه پنج شهرستان ایجرود، خدابنده، خرمدره، طارم و ماهنشان به نگارش در آمد. مطالب درج شده در این مجموعه از یک الگوی ثابت اما با کمی تفاوت شکل گرفته است که به آن‌ها اشاره خواهد شد.

در تدوین این اسناد اظهار شده است که سعی بر آن بوده تا از مفاهیم و مبانی اساسی و بنیادین بکار رفته در دستورالعمل و چارچوب اجرایی طرح توسعه شهرستان مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از یک سو و اطلاعات مندرج در مجموعه‌های ارائه شده توسط فرمانداری‌ها از سوی دیگر استفاده شود. روش تلفیق به گونه‌ای انتخاب شده که ضمن رعایت اختصار و نپرداختن به مسائل حاشیه‌ای، تأثیر و تأثر متقابل بخش‌های اجرایی مورد نظر (کشاورزی، صنعت و...) رعایت شود. علاوه بر آن، ارتباط بین قسمت‌های مختلف گزارش شامل قابلیت‌ها، مزیت‌ها، تنگناها، مسائل اساسی، اهداف، راهبردها و اقدامات اولویت دار مد نظر قرار گرفته شود. همچنین از آوردن اطلاعات مازاد بر این چارچوب نیز که در گزارش شهرستان‌ها آمده بود، خودداری شود. بدیهی است که اطلاعات حذف شده در این گزارش، به هیچ عنوان از مجموعه مستندات نظام برنامه‌ریزی استان حذف نشده، بلکه به عنوان

سند پشتیبان، کماکان به قوت خود باقی خواهد ماند. در زیر به مندرجات این مجموعه که کم و بیش با یکدیگر تفاوت دارند، اشاره خواهد شد:

وضعیت کلان شهرستان

در این مبحث از نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ در ارتباط با جمعیت از نظر رشد، رشد منفی، ترکیب جنسی، ترکیب جمعیت شهری و روستایی، مهاجر فرستی، مهاجر پذیر، تثبیت جمعیت، اشتغال، ترکیب اشتغال و بیکاری سخن به میان آمده است.

تحلیل کلان سازمان فضایی

در اینجا با کم‌وبیش اختلاف به مطالبی پیرامون تعداد شهرها، درصد جمعیت، نسبت جمعیت شهری با جمعیت روستایی، سواد، نقاط جمعیتی از نظر مرکزیت سیاسی، اداری و جمعیتی، موقعیت طبیعی، آثار تاریخی، استعداد و جاذبه‌ی گردشگری، استعداد کشاورزی و دامداری، کارگاه‌های بزرگ صنعتی، محورهای اصلی توسعه‌ی شهرستان، تعداد شهرها، تعداد بخش‌ها، تعداد دهستان‌ها، تعداد آبادی‌ها، نظام فضایی استقرار سکونتگاه‌های روستایی، نظام خدمات رسانی، دارا بودن تاسیسات زیربنایی روستایی، منطقه‌ی نمونه‌ی گردشگری، اتصال به محور توسعه صنعتی، کشاورزی نوین و... اشاره دارد.

فعالیت‌های اقتصادی

آخرین مبحث «فعالیت‌های اقتصادی» است که از موضوعات مختلف زیر سخن می‌گوید:

کشاورزی؛ صنعت و معدن؛ بازرگانی؛ میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛ منابع طبیعی (آب و خاک، پوشش گیاهی و محیط زیست)؛ زیربناها (راه و ترابری، انرژی، توسعه شهری، توسعه روستایی)؛ امور اجتماعی (فرهنگ و هنر، آموزش و پرورش و آموزش فنی و حرفه‌ای، بهداشت و درمان، تربیت بدنی).

قابل ذکر است که در شهرستان خدابنده و ماهنشان «امور اجتماعی» و «آموزش عالی» هم مورد بحث قرار می‌گیرد و در شهرستان خرمدره «زیربناها»، فاقد مبحث «توسعه‌ی روستایی» است.

در خاتمه باید به این مطلب اشاره داشت که تمام موضوعات فوق به طور یکسان با عناوین زیر به گونه‌ای جامع و خلاصه توصیف شده است:

مهم‌ترین قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی

مهم‌ترین محدودیت‌ها و تنگناها

مهم‌ترین مسائل توسعه

اهداف بلند مدت

راهبردهای توسعه

سیاست‌ها و خط‌مشی‌های توسعه

اقدامات اجرایی اولویت دار